

๑๐๐ ปี ของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ

วินิตา ดิถียนต์

เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๒ (พ.ศ. ๒๔๒๕) เด็กหญิงผู้หนึ่งถือกำเนิดขึ้นในครอบครัวของผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ ซึ่งพักอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๒๒ ไฮด์ปาร์ก เกท กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ครั้นโตขึ้น เด็กหญิงผู้นี้มีนามว่าเวอร์จิเนีย สตีเฟน ก็เป็นที่รู้จักกันอย่างโด่งดังในสังคม แม้ว่าสังคมในยุคนั้น จะไม่เอื้อต่อฐานะสตรีในด้านมีสิทธิและความสามารถต่างๆ เท่าบุรุษก็ตามแต่ไม่มีใครปฏิเสธได้ถึงพรสวรรค์ของ เวอร์จิเนีย สตีเฟน วูล์ฟ ในด้านเป็นนักคิด นักเขียน และนักวิจารณ์ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์และมีศิลปะในการประพันธ์เป็นเอกเทศผู้หนึ่ง แม้เธอสิ้นชีวิตไปแล้วนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) ก็ตาม แต่ผลงานของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ ยังคงยืนอยู่ในวงวรรณกรรมมาจนปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง Jacob's Room (1919) Mrs. Dalloway (1922-1924), To the Lighthouse (1925), A Room's of One's Own (1929) และ Between the Acts (1941) หรือบทวิจารณ์ที่รวบรวมไว้เป็นชิ้นเป็นอัน เช่น Letter of a Young Poet

ประวัติส่วนตัว และ ประวัติส่วนตัวที่เป็นอิทธิพล ต่องานเขียนของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ

เวอร์จิเนีย เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๒ เป็นบุตรคนที่สามของเซอร์เลสตีเฟน นักอักษรศาสตร์ผู้ปราดเปรื่องคน

หนึ่งในยุคนั้น เกิดจากภรรยาคนที่สอง คือแม่หม้ายชื่อจูลีเรีย คัทเวิร์ธ เวอร์จิเนียมีพี่สาวต่างมารดาคนหนึ่งชื่อลอรา และพี่ต่างบิดาอีกสามคนคือ สเตลลา จอร์จ และ เจอร์ลัด คัทเวิร์ธ ซึ่งเป็นลูกติตมารดาอันเกิดจากสามีคนแรกของจูลีเรีย คัทเวิร์ธ และนอกจาก

เธอยังมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน อีกสามคนคือ วาเนสซา โรนี และเอเดรียนจึงไม่น่าแปลกอะไรที่ครอบครัวของเวอร์จิเนียจะได้ชื่อว่าเป็นครอบครัวใหญ่ พลุกพล่านไปด้วยบรรดาเด็กๆ ซึ่งนำมาให้ทั้งความอบอุ่นในวัยเยาว์ และเป็นทั้งความทุกข์มหันต์ที่ก่อความผิดปกติให้จิตใจของเธอ กล้วยไปจนตลอดชีวิต ดังที่ได้สะท้อนอยู่ในนวนิยายหลายเรื่องเช่น *To the Lighthouse* *Jacob's Room* และ *The Waves* ซึ่งเป็นการทรงจำมาสู่ในช่วงไปตากอากาศทุกฤดูร้อนที่ เซนต์ โอฟ ของบรรดาเด็กๆ ในครอบครัวสติเฟิน และ *A Room of One's Own* และ *Mrs Dalloway* และที่เห็นเงาสะท้อนให้เห็นความขมขื่นบางประการ ในด้านความผิดปกติทางเพศ เพราะเวอร์จิเนียบันทึกเอาไว้ว่า เมื่อครั้งเยาว์วัยนั้น พี่ชายต่างบิดาทั้งสองคนได้ล่วงเกินเธอ โดยไม่มีผู้ใดจับได้ ผลที่เกิดขึ้นคือทำให้เธอขวัญเสียอย่างรุนแรง จนทำให้กลายเป็นผู้ตายด้านในทางเพศ และเกิดความรักร่วมเพศขึ้นเมื่อเติบโตเป็นสาว

ความทรงจำอันแสนสุข ที่เซนต์โอฟสะท้อนอยู่ตอนหนึ่งใน *To the Lighthouse* ซึ่งแฟนหนังสือของเธอ ย่อมจำได้ถึงความ

ชื่นบานอย่างบริสุทธิ์ เหมือนอารมณ์ของเด็กน้อย แต่ถ่ายทอดด้วยภาษาที่สละสลวยของกวีร้อยแก้วโดยสมบูรณ์ ในบทบาทตอนหนึ่งของแนนซี

She crouched low down and touched the smooth rubber-like sea anemones, who were stuck like lumps of jelly of the side of the rock. Brooding, she changed the pool into the sea, and made the minnows into sharks and whales, and cast vast clouds over this tiny world by holding her hand against the sun, and so brought darkness and desolation, like God himself, of millions of ignorant and innocent creatures, and then took her hand away and let the sun stream down

แต่ในความสุขเช่นนั้น ความทุกข์ก็ยังแทรกตัวอยู่ไม่น้อยไปกว่ากัน นอกจากบันทึกของเวอร์จิเนียที่ระบุว่า พี่ชายต่างบิดาทั้งสองคนได้พยายามกระทำความผิดมิร้ายต่อเธอ แต่เธอยังเด็กแล้ว มารดาผู้ซึ่งเวอร์จิเนียรักและบูชามากที่สุดก็ถึงแก่กรรมไป เมื่อเวอร์จิเนียอายุเพียงสิบสามปีเท่านั้นเอง

เวอร์จิเนียเรียกมรดกกรรมของมารดาว่าเป็น 'ความวิตถลันร้ายแรงที่สุดเท่าที่จะบังเกิดขึ้นได้' และผลจากความกระทบกระ

เตือนใจครั้ง^๕ ทำให้เธอถึงกับล้มป่วยลง
ด้วยอาการโรคประสาท ถึงขั้นเลอะเลือนไป
ชั่วขณะ นับเป็นการป่วยครั้งแรกในชีวิต
ของเธอ ที่ติดตามมาด้วยอาการโรคนี้^๖
หลายครั้ง จนถึงวันสุดท้ายในชีวิต

เมื่อเวอร์จิเนีย ค่อยๆ เล่าจากการป่วย
ความทุกข์โศกที่อุปถัมภ์^๗ เธอ^๘ เมื่อ
สเตลลา พี่สาวต่างบิดาผู้ทำหน้าที่แม่บ้าน
แทนมารดา ถึงแก่กรรมลงอีกคนในระยะ
สองปีเศษต่อมา

ผลจากมรณกรรมครั้งที่สอง ของสมาชิก
ในบ้าน^๙ ทำให้ครอบครัวสับสนเปลี่ยนแปลง
ไปโดยสิ้นเชิง เซอร์เลสตี สตีเฟน
กลับกลายเป็นคนหงุดหงิด และกราดเกรี้ยว
กับทุกคนโดยเฉพาะกับวาเนสซา ลูกสาวคน
โต ผู้ซึ่งรับหน้าที่แม่บ้านต่อจากพี่สาวลูกๆ
ก็เริ่มทนทุกข์ทรมานจากพฤติกรรมของบิดา
โดยเฉพาะเด็กหญิง ที่มีประสาทอ่อนไหว
อย่างเวอร์จิเนีย ดังนั้นเมื่อเซอร์เลสตีถึงแก่
กรรมด้วยโรคมะเร็งใน ค.ศ. ๑๙๐๔ เวอร์
จิเนียก็ล้มป่วยด้วยโรคประสาทอีกครั้ง กราว
ดั๊ง^{๑๐} ซึ่ง^{๑๑}ที่เรียกได้ว่าวิกลจริต เพราะเธอ
ได้ยินและเห็นภาพหลอนต่าง ๆ เช่น ได้นิน

เสียงนกนอกหน้าต่าง ร้องเพลงเป็นภาษา
กรีกและเห็นพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่เจ็ด^{๑๒} ซ่อน
องค์อยู่ในพุ่มไม้ พลังตรัสอะไรต่อมิอะไร
เป็นภาษาหยาบโจนระคายหูเป็นที่สุด

ระหว่างการป่วยครั้ง^{๑๓} ผู้อาสาเข้ามาดู
แลเวอร์จิเนียชื่อไวโอลีต ดิกกินสัน เธอ
เป็นสตรีวัยแก่กว่าเวอร์จิเนีย และเป็น
เพื่อนเก่าแก่ของครอบครัวตัวคเวิร์ธมาก่อน
ผลก็คือเวอร์จิเนียหลงรักไวโอลีตอย่างมาก
มายเช่นเดียวกับที่เคยลุ่มหลงญาติสาว ชื่อ
แมกซ์ จอห์น มาเมื่อสองสามปีก่อน แต่
ความรักของเวอร์จิเนียมิได้เจือปนด้วยราคะ
ทางเพศแต่อย่างใดเลย เธอไม่อาจมีความ
สัมพันธ์ทางเพศด้วยความเต็มใจ กับใครทั้ง
สิ้น ไม่ว่าเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม

หลังมรณกรรมของเซอร์เลสตี เวอร์จิ
เนียและพี่น้องก็ตัดสินใจย้าย ไปอยู่ที่ใหม่
ณ บ้านเลขที่ ๔๖ กอร์ดอน สแควร์ ในเขต
บลูมสเบอรี สถานที่แห่งที่โรนิจ^{๑๔}เป็นที่พบ
ปะสังสรรค์กับเพื่อนๆ จากมหาวิทยาลัยเคม
บริดจ์ด้วยกัน ทุกคืนวันพฤหัสบดีโดยมี
น้องสาวผู้ปราดเปรื่องทั้งสองคือ วาเนสซา
และเวอร์จิเนียรวมกลุ่มด้วย ในการสนทนา
เกี่ยวกับวิชาความรู้ต่าง ๆ

๑. เข้าใจว่าเป็นโรคจิตประเภท *hallucination* คือได้ยินเสียงหลอนหรือเกิดภาพหลอนต่าง ๆ

๒. กษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่เจ็ด (๑๘๔๑-๑๙๑๐) เป็นพระโอรสของพระราชินีนาถวิกตอเรียครองราชย์อยู่ใน
สมัยนั้น

ความจริงแล้ว ออกจะเป็นเรื่องประหลาดอยู่มากที่สตรีสาว สมัยวิกตอเรียนผู้ถูกจำกัดการศึกษาอยู่กับบ้าน หรืออย่างตึกแค่วรรณประจักษ์แห่ง จะมีภูมิรู้พอจะสนทนารวมกลุ่มได้เป็นประจำ กับบรรดานักศึกษาผู้เก่งกาจของเคมบริดจ์ แต่ในกรณีเวอร์จิเนียแล้ว นับว่าเธอโชคดีกว่าผู้หญิงเป็นจำนวนมาก ตรงที่บิดาเธอเป็นผู้คงแก่เรียนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ผลงานเด่นของเขาคือการจัดทำ The Dictionary of National Biography เพราะฉะนั้นเขาจึงมีห้องสมุดขนาดใหญ่ในบ้าน ที่เขาอนุญาตให้บุตรสาวอ่านได้ตามใจชอบ เมื่อเห็นว่าเธอรักทางด้านอักษรศาสตร์ เขาก็จ้างครูมาสอนภาษากรีกและละตินให้เป็นพิเศษ แต่ถึงกระนั้นในนวนิยายเรื่อง A Room of One's Own ยังแสดงให้เห็นชัดว่าเวอร์จิเนียยังน้อยเนื้อต่ำใจอยู่เสมอ ที่เธอถูกจำกัดแควดวงอยู่แต่การศึกษาในบ้าน ในขณะที่พี่ชายนั้น...ในฐานะเป็นผู้ชาย ..จึงมีโอกาสไปเรียนรู้อย่างเสรีในมหาวิทยาลัย

สมาชิกกลุ่มสังสรรค์ที่เป็นขาประจำ มีลิตตัน สตราซีย์, คลิฟ เบลล์, เกสมอนด์ แมธคาร์ธ, แชกซัน ซิดนีย์ - เทิร์นเนอร์ และหลังจากนั้นก็คือเลียวนาร์ด วูล์ฟ

กลุ่มสังสรรค์ชุดนี้เอง ที่ต่อมาคือกลุ่มบลูมสเบอรี อันลือเลื่องในยุคนั้น

เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๒ เวอร์จิเนีย สตีเฟน ก็สมรสกับเลียวนาร์ด วูล์ฟ ขณะนั้นเวอร์จิเนียกำลังเขียนนวนิยายเรื่อง The Voyage Out ค้างอยู่ ทั้งสองไปฮันนีมูนกันในยุโรป พอกลับมาเธอก็เขียนต่อจนจบอย่างคร่ำเคร่งหามรุ่งหามค่ำ ผลคืออาการป่วยทางประสาทที่เป็น ๆ หาย ๆ อยู่ก็กำเริบขึ้นมาอีก จนเป็นทรักในระหว่างญาติพี่น้องว่า เวอร์จิเนียจะต้องมีอาการหนักทุกครั้งที่เมื่อจบนวนิยายแต่ละเรื่องของเธอมีมากบ้างน้อยบ้าง เช่นครั้งหนึ่งน้อยก็คือเมื่อเขียนเรื่อง The Waves (ค.ศ. ๑๙๓๑) ครั้งทรุนแรงมากขึ้นคือเมื่อเขียน The Years (ค.ศ. ๑๙๓๖) และครั้งที่เธอตัดสินใจฆ่าตัวตายแทนจะทนทุกข์ต่อไปคือ เมื่อเขียน Between the Acts (ค.ศ. ๑๙๔๑)

ที่แปลกก็คือเลียวนาร์ด วูล์ฟ ไม่รู้มาก่อนเลยก่อนแต่งงานว่าเวอร์จิเนียมีโรคประจำตัวที่ร้ายแรงขนาดนี้ และที่แปลกก็อย่างหนึ่งก็คือเมื่อฟื้นตัวจากอาการป่วยแต่ละครั้ง เวอร์จิเนียสามารถรำลึกภาวะขณะเสียจิตนั้นได้เป็นอย่างดี และที่น่าทึ่งคือเธอสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ ในภาวะนั้นลงเป็นบทบรรยายในนวนิยายของเธอได้ ด้วย เช่นในบทบาทของเซพติมัส วอร์เรน - สมิธ อดีตทหารผ่านศึกผู้พิการผู้ฆ่าตัวตายในที่สุด ใน Mrs Dalloway นวนิยายเรื่อง

นี้เป็นตัวอย่างของการใช้ กระแสสำนึก^๑ ที่งดงามสมบูรณ์แบบเรื่องหนึ่ง ในขณะที่ The Night and Day ที่เขียนในขณะสติสัมปชัญญะคืนมาครบถ้วนเป็นเรื่องบรรยายภาวะปกติของจิตใจนั้น กลับแห้งแล้งน่าเบื่อจนน่าตกใจน้อยกว่าหลายเท่า

ต่อมาในค.ศ. ๑๙๑๗ เลียวนาร์ตและเวอร์จิเนีย วูล์ฟ เห็นพ้องต้องกันว่าเรื่องที่จะบรรเทาความเครียดของประสาท ของเวอร์จิเนีย และให้ความเพลิดเพลินแก่เธอได้ในยามพ้นจากอาการป่วย ก็คือลองตั้งโรงพิมพ์เล็กๆออกหนังสือของตนเอง เครื่องพิมพ์ในสมัยนั้นราคาไม่ถึง ๒๐ ปอนด์และวิธีพิมพ์ก็ง่ายตายจนทำกันเองได้ จุคิน^๒เองที่เป็นจุดกำเนิดของหนังสือพิมพ์ เดอะไฮการ์ธเพรส^๓ ฉบับเล็กๆ ที่ตีพิมพ์ผลงานของนักเขียนหลายคน รวมทั้งงานของเวอร์จิเนีย วูล์ฟด้วย ซึ่งเป็นบทความเสียเป็นส่วนใหญ่ในระยะแรก

พร้อมกับชื่อเสียงที่รุ่งโรจน์ขึ้นทุกขณะ

โรคร้ายประจำตัวก็ปรากฏขึ้น บันทอนสุขภาพทั้งกายและใจของเวอร์จิเนีย เป็นระยะๆ เช่นเดียวกัน ตลอดเวลานั้นเลียวนาร์ต วูล์ฟ ต้องเป็นทั้งเพื่อน ที่ปรึกษาและผู้พยาบาลเธอไปพร้อมๆ กันด้วยความอดทนและเสียสละไม่น้อย เมื่อเวอร์จิเนียพยายามฆ่าตัวตายเขาก็เป็นคนนำเธอส่งโรงพยาบาลให้หมอช่วยชีวิตไว้ได้อย่างหวุดหวิด แต่ผลสำเร็จในงานแต่ละชิ้น ไม่ได้ช่วยบรรเทาอาการทุกข์ทรมาน ของเวอร์จิเนียได้มากนัก งานชิ้นสุดท้ายคือ Between the Acts นำความสะเทือนใจมาให้ เวอร์จิเนีย วูล์ฟ มาก เพราะอาการป่วยนั้นทำให้เธอเขียนได้ไม่กี่เท่าที่ปรารถนา เธอถึงกับทนไม่ได้เมื่อเขียนจบแล้วนำมาอ่านทวนอีกครั้งหนึ่ง แม้พยายามแก้ไข แต่อาการวิกลจริตที่รุนแรงขึ้น กลายเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งจนแน่ใจว่าไม่มีทางทุเลาได้โดยเด็ดขาด

เวอร์จิเนีย วูล์ฟ รวบรวมสติสัมปชัญญะที่เหลืออยู่น้อยเต็มทีในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ เพื่อ

๑. กระแสสำนึก (stream of consciousness) เป็นศัพท์บัญญัติโดยวิลเลียม เจมส์ นักปรัชญาและนักจิตวิทยา เขาให้คำจำกัดความว่า 'เนื่องจากสำนึกของมนุษย์อยู่ในสภาพไหลเลื่อน ติดต่อกันไปตลอดเวลา จึงเรียกว่า 'กระแสสำนึก' ส่วน 'กระแสสำนึก' ในงานของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ นั้นคือ การบรรยายอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ตรงตามที่เรารู้สึกออกมา เพราะฉะนั้นถ้อยคำเหล่านั้นอาจไม่ปะติดปะต่อกันเป็นเรื่องราว (ก็อย่าใจคิดฟุ้งซ่านกระโดดข้ามไปเรื่องโน้นเรื่องนี้) หรือไม่มีรูปแบบการใช้ภาษาที่ตรงตามหลักไวยากรณ์ครบครัน (เพราะใจคนอาจจะไม่ คิดออกมาเป็นประโยคสมบูรณ์เสมอไปอาจจะออกมาเป็นวลีติดต่อกันไปหลายๆ บรรทัดก็ได้)

๒. ปัจจุบันนี้ ซอหากันในหมู่นักสะสมด้วยราคาแพงมาก

การทำงานชั้นสุดท้ายในชีวิต ที่มีใช้งาน
วรรณกรรม แต่เป็นแผนการณที่เธอวางมา
แล้วหลายครั้ง และล้มเหลวทุกครั้ง ครึ่งนี้
เธอแน่ใจว่าจะไม่มีทางพลาดอีก

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๑๙๔๑ อากาศใน
ประเทศอังกฤษยังคงเย็นเยียบและหมกมัว
ด้วยเป็นตอนกลางของฤดูหนาว เวอร์จิเนีย
วูล์ฟ เขียนจดหมายอำลาเลียวนาร์ตผู้สามี
และวาเนสซาฟัสสาว ในฐานะเป็นบุคคลใกล้ชิด
ชีวิตที่สุดของเธอ เธอรู้ว่าตัวเองกำลังจะทำ
อะไร และทำไปเพื่ออะไรเมื่อเธอหยิบก้อน
หินหนักๆ มาถ่วงไว้ในกระเป๋าสีเสื้อคลุมจน
เต็ม แล้วเดินออกจากบ้านตรงไปสู่แม่น้ำอูส
ที่อยู่ไม่ไกลนัก

ณ ที่นั้นเอง เวอร์จิเนีย เลือกเป็นหน
ทางที่จะจบสิ้นพรสวรรค์ทางวรรณกรรม
และโรคร้าย ที่ติดตามพรสวรรค์นั้นตลอดมา
เหมือนเงาตามตัว ศพของเธอหนักกว่าจะมี
คนพบอีกครั้งหนึ่ง ก็กินเวลาถึงสามสัปดาห์
หลังจากวันนั้น

ปัจจุบันนี้ ในสวนดอกไม้บ้านของเวอร์
จิเนีย วูล์ฟ มีรูปปั้นของเธอและของเลียว
นาร์ต วูล์ฟ ประทับอยู่คนละข้างกำแพง
หินหลังให้ตัวบ้าน และหันหน้าไปสู่ห้อง
ทำงานของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ ในสวนดอกไม้
แห่งนี้

วิเคราะห์

วรรณกรรมของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ

งานของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ แบ่งได้เป็น ๓
ประเภทใหญ่ๆ คือ เรื่องแต่ง^๑ (นวนิยาย
และเรื่องสั้น) บทวิจารณ์และ บันทึก ทั้ง
เรื่องแต่งและบทวิจารณ์นั้น มีความเด่นไม่
ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในด้านศิลปการใช้ภาษา
และในด้านนวัตกรรม (innovation) หรือ
ความแปลกใหม่ในวงวรรณกรรม อย่างหนึ่ง
ที่เห็นได้ชัดคือการใช้กระแสสำนึก ซึ่งแต่
เดิมมาเป็นศัพท์ที่ใช้กันอยู่ ในวงการวิชา
จิตวิทยาเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม นวนิยายของเวอร์จิเนีย
วูล์ฟ มิได้แปลกใหม่ไปเสียหมด เพราะเธอ
เองก็เช่นเดียวกับนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ อีก
เป็นจำนวนมากคือเริ่มงานแบบ *ธรรมเนียม*
นิยม คือนิยมเขียนตามแบบแผนตามที่รู้จัก
และยอมรับกันทั่วไป เช่น การเรียงลำดับ
เวลาในเรื่องตามแบบเข็มนาฬิกา กล่าวคือ
ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ไว้ก่อน แล้ว
ต่อเนื่องไปสู่เหตุการณ์ที่เกิดทีหลัง กล่าวถึง
อดีตก่อนปัจจุบัน และปัจจุบันก่อนอนาคต
เป็นต้น เช่นนวนิยายเรื่องแรกๆ ของเธอ
เช่น The Voyage Out และ Night and
Day เป็นต้น นอกจากนั้นกลวิธีการเสนอ
ตัวละคร ก็เป็นตามแบบแผนที่ใช้กันทั่ว ๆ

๑. เรื่องแต่ง แปลจากคำว่า *fiction* นักวิชาการบางท่านใช้ว่า บันเทิงคดี

ไป คือผู้เขียนจะเขียนบรรยายให้ผู้อ่านรู้
ผ่านทางคำบอกเล่าของผู้เขียนอย่างแจ่มแจ้ง
ทีเดียวว่า ตัวละครนั้นมีรูปร่างหน้าตา
อย่างไร และมีนิสัยใจคอเป็นอย่างไร สุดท้าย
ท้ายก็คือโครงเรื่อง (plot) นั่น ก็มีหัวม
ท้ายตามแบบเรื่องแต่งธรรมดา ๆ คือเป็น
เรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเหตุการณ์อะไรใน
เรื่อง ที่เริ่มผูกขึ้นเป็นปมของเรื่อง แล้วคล
คลายไปอย่างไร จนถึงการแก้ปมละครสุดท้าย
ก่อนสรุปจบลงได้ในตอนจบของเรื่อง

ถ้าเทียบกันแล้ว The Voyage Out ออก
จะเด่นกว่า Night and Day เพราะมีลักษณะ
บางอย่างที่สะท้อนให้เห็นแนวเฉพาะตัวของ
เวอร์จิเนีย วูล์ฟ เรื่องนี้เธอมุ่งจะให้เป็
นเรื่องตลกเสียดสีสังคม ถ้ามองข้ามโครงเรื่อง
และตัวละครที่นับว่าอ่อนเหตุผลอยู่บ้าง ก็จ
เห็นความงดงามสละสลวยของภาษา และ
จินตนาการอันลึกซึ้งและเป็นแบบเฉพาะตัว
เพราะฉากในเรื่องนี้ ที่เกี่ยวกับการโดยสาร
เรือสืออเมริกาใต้ตั้งแต่ต้นจนจบนั้น เป็นการ
ผูกจากจินตนาการล้วน ๆ เพราะเวอร์จิเนีย
วูล์ฟ ไม่เคยเดินทางไกลโดยเรือมาก่อนเลย
ยกเว้นการเดินทางช่วงสั้น ๆ จากลิเวอร์พูล
ไปออร์เปโตใน ค.ศ. ๑๙๐๕

แนวเฉพาะตัวในเรื่องนี้ต่อมาเวอร์จิเนีย
ยังติดใจจะไปใช้ในนวนิยายเรื่องต่อมาๆ แต่

ว่าลึกซึ้งขึ้นตามวัย และความชำนาญในการ
ประพันธ์เช่น

๑. การเข้าถึงสรรพสิ่ง ที่เป็นเนื้อแท้
ของธรรมชาติ โดยไม่มีมนุษย์เข้ามาปะปน
จากธรรมชาติเช่นนั้น มิใช่การบรรยายเท่าที่
เห็นด้วยตา แต่เป็นการสัมผัสส่วนที่ลึกซึ้ง
เกือบจะเรียกได้ว่า เป็นความศกศิกดิ์สิทธิ์หรือ
แก่นแท้ของธรรมชาติ ดังที่ต่อมาปรากฏ
อยู่ใน To the Lighthouse

๒. ความสนใจต่ออดีตชาติอันนานแสน
นาน ย้อนกลับไปไกลเกินกว่าจะจดจำเรียบ
เรียงได้ในประวัติศาสตร์ ดังเช่นเธอได้นำ
มากล่าวซ้ำอีกใน Between the Acts

๓. ทศนะต่อชีวิตและสังคม ซึ่งไม่ได้
กล่าวออกมา ในแง่ตรรกวิทยาหรือรับรู้โดย
สมอง แต่เป็น ความรู้สึก ด้านจิตใจ มาก
กว่าจะใช้เหตุผลวิเคราะห์แจ่มแจ้ง แบบนัก
วิชาการ เวอร์จิเนีย วูล์ฟ ทำให้คนอ่าน
พลอยเห็นภาพ และรับอารมณ์ไปด้วยเมื่อ
เทียบเรือโดยสาร ที่เต็มไปด้วยผู้คนและ
ความสับสนในสังคมบนเรือนั้น กับภาพเมื่อ
เรือแล่นลับหายไปเป็นเพียงจุดเล็ก ๆ ตรง
สุดปลายขอบฟ้าเหมือนกับจะถามอยู่ในที่ว่า
ชีวิตแท้จริงอยู่ตรงไหน อยู่ที่ความยิ่งใหญ่
ที่มนุษย์มองเห็นตัวเอง หรือเป็นเพียงปลาย
เข็มนาฬิกากระจอยร่อยในห้วงจักรวาลตาม

ความเป็นจริง นับว่าการบรรยายภาพให้
ทัศนะที่สมบูรณ์อยู่ในตัว โดยไม่ต้องอาศัย
ถ้อยคำอธิบายตีความออกมาตรง ๆ อย่างไร
ทั้งสั้น

๔. ทัศนะต่อการสมรส และจุดมุ่งหมาย
ในชีวิต ซึ่งปรากฏอย่างมากในนวนิยายชิ้น
หลัง ๆ เช่น A Room of One's Own และ
Mrs Dalloway

แต่ก็ไม่ใช่ว่านวนิยายเล่มอื่นๆของเวอร์
จิเนียจะมีความคิดเห็นไปเสียหมด เลียนวาร์ด
วูล์ฟวิจารณ์ไว้ว่า นวนิยายเรื่องไม่เข้าท่าเลย
มีสองเรื่อง คือ Night and Day และ The
Years เพราะขาดจินตนาการลึกซึ้งอันเป็น
เอกลักษณ์ของเวอร์จิเนียโดยเฉพาะเรื่องทั้ง
สองนี้เป็นเรื่องจืดๆ เรียบๆ ราวกับเป็นหนัง
คันโปรแกรมน ก่อนที่เวอร์จิเนียจะลงมือ
เขียนนวนิยายชิ้นใหญ่ๆของเธอ

Jacob's Room เป็นนวนิยายเรื่องต่อ
มาที่เริ่มฉายแววพรสวรรค์ ของเวอร์จิเนีย
อย่างชัดเจน ในขณะที่นวนิยายสองเรื่อง
แรกเป็นความพยายามอย่างอ่อนๆที่จะแสวง
หาแนวการเขียนของตนเอง โดยไม่พ้นจาก
ธรรมเนียมนิยมออกมาได้ Jacob's Room
ก็แสดงถึงความคิดอิสระ ในการสดุดีพื้นจาก
การเขียนแบบทั่วไปโดยสิ้นเชิงเวอร์จิเนีย
ไม่แยแสเรื่องโครงเรื่อง กล่าวคือไม่ต้อง

ผูกเรื่องขึ้นมาเป็นเรื่องเป็นราว อย่าง
นวนิยายอื่นๆ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนจาก
ฉากไปสู่ฉากโน้น หรือเวลานั้นคล้อยเคลื่อน
ผ่านไปสู่วันใหม่ จึงไม่ใช่ของจำเป็นเลยใน
เรื่องนี้ คนอ่านเองก็ไม่ต้องพะวงกับพฤติ
กรรมของตัวละครว่าใครจะทำอะไร ผลเป็น
อย่างไร เพราะไม่ได้กล่าวถึงเป็นจุดเด่น
หัวใจของเรื่องมีอยู่อย่างเดียวคือ นิมิตของ
ผู้เขียนที่ถ่ายทอดมาสู่ผู้อ่านด้วยภาษาไพเราะ
งดงามแจ่มกระจ่าง ในการวาดจินตนาการ
และทัศนะอย่างที่ไม่มีการเขียนมาก่อน

*They say the sky is the same
everywhere. Travellers, the ship
wrecked, exiles, and the dying
draw comfort from the thought,
and no doubt if you are of a
mystical tendency, consolation, and
even explanation, showers down
from the unbroken surface. But
above Cambridge—anyhow above
the roof of King's College Chapel
—there is a difference.—Out at sea a
great city will cast a brightness
into the night. Is it fanciful to
suppose the sky, washed into the
crevices of King's College Chapel,
lighter, thinner, more sparkling
than the sky elsewhere? Does
Cambridge burn not only into the
night, but into the day?*

Mrs. Dalloway ที่เขียนต่อมาในปีค.ศ.

๑๙๒๒ ถึง ๑๙๒๔ ประสบความสำเร็จใน
ฐานะเรื่องเด่นที่สุดเรื่องหนึ่งของเวอร์จิเนีย

วูล์ฟ โดยสมบูรณ์ เธอยังคงใช้แนวการเขียน
เดิม คือไม่ให้ความสำคัญแก่โครงเรื่องและ
เหตุการณ์ต่อเนื่อง ตั้งแต่คลาริสซา คัลลอ-
เวย์ ออกจากบ้านไปซื้อของในตอนเช้า
แล้วกลับมาบ้านก่อนจะถึงงานเลี้ยงที่บ้านใน
ตอนค่ำ ซึ่งเป็นฉากสุดท้ายในเรื่อง ไม่มี
เหตุการณ์ต้นต้นอะไรทั้งสิ้นเกิดขึ้นในชีวิต
ของคลาริสซาในช่วง ๑๒ ชั่วโมงนั้น การ
จ่ายตลาด และกลับบ้านเป็นไปอย่างปกติ
สามัญที่สุด แต่เวอร์จิเนีย วูล์ฟ ปลอ่ยมือ
เต็มที่ในการเขียนตามแนวที่ไม่ซ้ำแบบใคร
เพราะตัวละครเด่นเกือบทุกตัว ที่ปรากฏ
ออกมานั้น ล้วนปรากฏออกมาจาก “กระแส
สำนึก” ของคลาริสซา หากบุคคลทุกคน
ที่เธออยู่นึกถึงนั้น ต่างก็คู่สมจริงสมจังเป็น
ตัวละครที่มีชีวิตจิตใจ เสียยิ่งกว่าตัวละคร
จริง ๆ ที่เดินไปเดินมาในเรื่องเสียอีก ไม่มี
วิเวกเลยว่าเป็นเพียงเงา ๆ จากอดีตของ
คลาริสซาเอง นับตั้งแต่ตัวคลาริสซาเองเมื่อ
ยังสาว บีเทรียอดีตคนรักของเธอ และแซลลิ
ซีตัน เพื่อนหญิงสมัยยังเยาว์ คนอ่านจะเข้า
ถึงอารมณ์ของตัวละครเหล่านั้นได้อย่างลึกซึ้ง
จนเหมือนรู้จักมักคุ้นกันดีเป็นส่วนตัว

ข้อเด่นยอดเยี่ยมอีกประการหนึ่ง คือ
การดำเนินเรื่องที่ไม่ซ้ำแบบใคร อีกเช่นกัน
เวอร์จิเนีย วูล์ฟ ต้องเล่าชีวิตของคนสองคน

ในเรื่องนี้ควบคู่กันไป โดยที่ทั้งสองต่างก็
ไม่รู้จักกัน และไม่มี ความเกี่ยวพันกันอย่าง
ใดเป็นส่วนตัวตั้งแต่ต้นจนจบ แต่ต้องไม่ทำ
ให้คนอ่าน รู้สึกว่าสามารถแยกชีวิตคนทั้ง
สองได้เป็นสองเรื่อง เพราะชีวิตคนที่ไม่รู้
จักกันคู่กันเกี่ยวพันกันในประเด็นสำคัญตลอด
เรื่องโดยเฉพาะตอนจบ นั่นก็คือชีวิตของ
คลาริสซา คัลลอเวย์ และเซพทิมัส วอร์เรน-
สมิธ อดีตทหารผ่านศึกผู้พิการซึ่งนั่งอยู่
ในสวนสาธารณะ เมื่อคลาริสซาเดินผ่านไป
ในตอนสาย นับเป็นกลวิธีการเขียนที่ยากที่
สุดเรื่องหนึ่งในวงวรรณกรรม ที่จะนำเงื่อน
ไขในเชิงลบเหล่านั้น มาปรุงแต่งให้ออกผล
สมบูรณ์ โดยที่ความเกี่ยวพันในด้านบทบาท
ของคลาริสซาและเซพทิมัส มีเพียงประการ
เดียวคือคลาริสซาได้ยืมข้าว การฆ่าตัวตาย
ของเซพทิมัส ที่ทำให้เธอรู้สึกโล่งใจขึ้นมา
ว่าหนทางออกในชีวิตของเธอมาถึงแล้วนั้น
เอง

นวนิยายของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ อาจจะทำ
ให้ผู้ที่คุ้นเคยกับธรรมเนียมนิยมในการ แต่ง
นวนิยายต้องประสพความงุนงง สับสนบ้าง
เพราะคนอ่าน มักจะชินกับเรื่องที่มีหัวมีท้าย
มีเหตุการณ์ในเรื่องที่มีการคลี่คลาย นำไปสู่
จุดจบ แต่นวนิยายอย่าง Mrs Dalloway นี้
ไม่มียึดถือธรรมเนียมการแต่งดังกล่าว เพราะ

เวอร์จิเนีย วูล์ฟ ให้ความสำคัญแก่ความรู้
ลึกซึ้งในจิตใจมนุษย์มากกว่าพฤติกรรม
ในสังคม เธอถือว่าความสมจริงของตัว
ละคร เกิดจากการที่ผู้เขียนเผยความรู้สึกนึก
คิด และความละเอียดอ่อนซับซ้อนภายใน
จิตใจ มากกว่าจะมุ่งบรรยายว่าตัวละครนั้น
ดำเนินชีวิตหรือมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง^๑

แต่อย่างไรก็ตาม ผลงานชิ้นที่อ่านง่าย
กว่านี้ จนกลายเป็นหนังสือขายดีเล่มหนึ่ง
ของยุคหนึ่งก็ยังมีอยู่ เช่น Orlando เพราะ
เวอร์จิเนียมิได้เขียนแบบใช้กลวิธีจิตวิทยา
หรือทดลองการเขียนแบบใหม่ ๆ แปลก ๆ
ที่ยากต่อความเข้าใจอีก Orlando อ่านได้
เพลินเพลิน เบาสมอง โลดโผน ก็พอใช้

เมื่อเทียบกับเรื่องอื่น ๆ ที่เขียนมา

นวนิยายของเวอร์จิเนีย วูล์ฟ ส่วนใหญ่
ไม่ใช่เรื่องสำหรับเอาไว้อ่านเล่นเพลิน ๆ
หากจะต้องอ่านด้วยความคติวิเคราะห์ และ
ไตร่ตรองอย่างมาก เพราะผู้เขียนได้แฝง
ความคิดไว้อย่างลึกซึ้ง ภายในเรื่องซึ่งดู
ราบเรียบเหมือนไม่มีอะไรแปลกพิสดารนั้น
เธอเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะ
ฉะนั้นจึงไม่หยุดยั้งที่จะเสนอกลวิธีใหม่ ๆ ใน
งานเขียนอยู่เสมอ ผู้ที่เข้าใจและชื่นชมงาน
จึงมักเป็นผู้ที่อยู่ในแวดวงของวรรณคดี พอ
ที่จะมองเห็นพรสวรรค์ทางการประพันธ์ของ
เธอได้

๑ จากบทความ Mr. Bennett and Mrs. Brown ที่เวอร์จิเนีย วูล์ฟ เขียนวิจารณ์เชิงกีดกันอาร์โนลด์
เบนเนตต์ นักเขียนและนักวิจารณ์ชาว

บรรณานุกรม

หนังสือ

- Bell, Quentin *Virginia Woolf : A Biography* London 1972
Forster, E.M. *Two Cheers for Democracy* London A : Penquin Books 1976
Holroyd, Michael *Unreceived Opinion* Middlesex : Penquin Books 1973
Lehmann, John *Virginia Woolf and Her World* London : Harcourt Brace Javonovick 1975

วารสาร

- Stewart, Jack F. "Impressionism in the Early Novels of Virginia Woolf" *Journal of Modern Literature* pp, 1972